

BYAPLAN FÖR SÖDRA VALLGRUND

Utarbetad vid ett allmänt möte 22.4.1997

Uppdateringar: 10.10.1999, 13.4.2008, 10.1.2016 & 16.3.2022

BYN IDAG

Befolkning

Invånarantalet är ca 360 och hushållen med fast bosatta uppgår till ca 160. Antalet invånare har bibehållits kring samma nivå under hela 2000-talet. Under åren 2010-2021 föddes 40 barn i byn. Byn behöver dock flera unga barnfamiljer för att trygga servicenivån i framtiden. Samtidigt ökar behovet av pensionärsbostäder.

Boende

De flesta bor i egnahemshus dels av tradition och dels på grund av brist på hyresbostäder. De bostadshus som står tomma är oftast i så dåligt skick att de inte kan hyras ut. Ungdomarna flyttar till stan då det inte finns hyresbostäder att tillgå i hembyn, risken är stor att de inte återvänder. De pensionärer som inte klarar sig på egen hand är hänvisade till pensionärshemmet i Replot.

Företagsamhet, hantverk och näringsstruktur

Den traditionella skärgårdsnäringsfiske utövas yrkesmässigt endast av ett fåtal numera. I byn finns ett flertal småföretagare såsom kennel, snickeri, kosmetolog, åkeri, skogs- och grävmaskinsentreprenad, vvs samt husdjursgård.

Hantverkstraditionen är stark, en specialitet är t.ex. Vallgrundströjan. Byn har också duktiga konstnärer och väldigt många sysslar med olika slag av träslöjd.

De flesta invånare pendlar till fastlandet i arbete. Arbetsplatser i byn är bl.a. lotshamnen, sjöbevakningsstationen och handelslaget. Sommartid uppstår tillfälliga arbetsplatser då olika föreningar anställer, t.ex. till Sommaröhallen och simskolan.

Kommunikationer och vägar

Vägnätet är väl utbyggt, men underhållet av vägarna kunde förbättras. Inga avgränsade cykelvägar finns i byn. Kollektivtrafiken består av skolbussen samt byabussen som kör två turer till stan en dag i veckan.

Farlederna i byn uppdateras och underhålls kontinuerligt av Södra Vallgrund Båtklubb r.f., som är ägare i andelslaget Solrutten.

År 2022 påbörjades nedgrävningen av elledningar i byn. Samtidigt byggs ett nytt fibernät ut av ett nytt telekombolag.

Turism

De mest kända turistattraktionerna i byn, förutom den vackra skärgården, är simstränderna i Sommarösund och Bullerås, Sommaröhallen, Fort Sommarö, Granösunds fiskeläge och Aava Kertun kotitila. I skärgården strax utanför byn finns Korsö fyr som är ett känt landmärke för många båtfarare. Södra Vallgrund är i övrigt en del av Unescos världs naturarv sedan 2006.

Området kring Sommarösund utvecklas kontinuerligt. Där finns bl.a. simstrand, camping- och båtplatser, kommunens första laddstolpe för elbilar, bastu, omklädningsrum, utetoaletter, gungor, beachvolleyplan, grillkåta, cyklar att låna m.m. Bastun, och brasrummet som finns i anslutning till denna, går att hyra. Simstranden vid Sommarösund är en av byns två officiella simstränder. Den andra är belägen vid Bullerås. Där finns utetoaletter, omklädningsrum och båtplatser.

Sommaröhallen är en hantverkarbutik som administreras av Byrådet. Här säljer regionens hantverkare och småföretagare sina produkter. I Sommaröhallen finns även ett café och ett bya-arkiv.

Fort Sommarö är ett naturskönt område som drivs av Forststyrelsen. Här finns bl.a. simstrand, grillplats, hyrstuga och utetoaletter. Byrådet har i samarbete med Forststyrelsen färdigställt en vandringsled mellan Fort Sommarö och Sommarösund som är i användning av både turister och bybor.

Granösunds fiskeläge på Kalvholmen är ett skärgårdsmuseum som drivs av Replot Skärgårds hembygdsförening. Sommartid hålls olika evenemang på området, t.ex. kurser

och gudstjänster. I byn finns också en husdjursgård med äkta landsbygdsmiljö, Aava Kertun kotitila. Gården är ett mycket populärt besöksmål för både stora och små.

Kultur

Söderbybladet är byns egna tidning som ges ut av Byrådet. Tidningen utkommer tio gånger per år och delas ut gratis till alla fastbosatta invånare. Även böcker produceras i byn. Vallgrund-min hembygd böckerna har skrivits av hembygdsforskare i Vallgrund. Sedan 80-talet har urklipp över händelser i byn och övriga skärgården dokumenterats i klippböcker. Dokumentationen sträcker sig långt tillbaka i tiden och sköttes till en början av Vallgrund hembygdsforskare, men sedan 2004 administreras arbetet av en studiecirkel i samarbete med SFV Bildning. Byns svunna tider har även uppmärksammats i byastugan som är inredd med gamla möbler och textilier. Stugan finns mitt i byn och har inretts av Marthaföreningen.

Servicenivån

Den kommunala servicen som finns fungerar bra, t.ex. hemservicen. Bokbussen kommer ut till byn en gång per vecka. Byns skolbarn går i Vallgrund skola som finns i grannbyn Norra Vallgrund. Skolan har ett elevantal på 50-60 elever.

Byabutiken är ett handelslag som ägs av medlemmarna, de flesta är bybor. Butiken har 2-4 anställda och bjuder på en personlig och unik service, med möjlighet till hemkörning av varor. Förutom ett mångsidigt livsmedelsutbud som anpassas enligt efterfrågan finns här även byggmaterial, bränsle och medicinskåp. Butiken fungerar även som postombud och som uthämningsställe för Alko Oy.

I Sommarösund finns en brandstation som är sidodepå till Replot FBK avtalsbrandkår.

På gränsen mellan Södra och Norra Vallgrund finns sportplanen. På området finns en fotbollsplan, ett elljusspår och en frisbeegolfbana.

På onsdagskvällar kan bybor och övriga söka sig till bastun i Sommarösund för bad. Vintertid hålls en vak öppen i anslutning till flytbryggan. Ett stenkast från bastun finns en sjösättningsramp invid båthamnen. Rampen kan användas av bybor men också av besökare som kommer med egen båt på släp.

Föreningsliv och aktiviteter

Byn har ett rikt föreningsliv och det är inte ovanligt att vara aktiv medlem i flera föreningar. Föreningarna samarbetar ofta då evenemang ordnas, t.ex. vid byafesten i juli och Sommaröhallens julöppning i november.

Södra Vallgrund Byaråd r.f. är aktiv inom byautvecklingen, driver Sommaröhallen, ger ut Söderbybladet, äger skötbåten Skäri-Mari, underhåller och äger flera fastigheter i byn samt ger ut brödspadar åt nyfödda i byn.

Uf Havsbandet har en egen lokal där det ordnas program åt folk i alla åldrar bl.a. teater, dans, kurser, pidro- och pingisspel, öppet hus och barnklubb.

Södra Vallgrund samfällighet administrerar båtplatsområdena vid Sommarösund, Kalvholmen och Skatan.

Södra Vallgrund Jakförening r.f. har , utöver sin ordinarie verksamhet, under många år ordnat årlig soppdag för alla bybor och markägare. Dessutom röker föreningen kött i sin rökbastu flera gånger per år.

Södra Vallgrund Båtklubb r.f. och Marthaföreningen är fler exempel på föreningar i byn. Ett stort antal oregistrerade sammanslutningar finns också, t.ex. stavgångsgruppen och syjyntor. Föreningar gemensamma för delar av eller hela skärgården är pensionärsföreningen, Röda Korset, Folkhälsan, If Kvarken, Replot skärgårds hembygdsförening, Vallgrund historiska förening, Vallgrund Hem och Skola, Norra och Södra Vallgrunds gemensamma vattendelägarlag och Replot FBK.

Aktiastiftelsen i Vallgrund stöder ekonomiskt många av byns olika föreningar och arbetsgrupper.

Naturresurser

Byn bjuder på en ren natur med varierande land- och vattenområden, här finns skärgård, skog, naturängar, jordbruksmark etc. Naturen kan avnjutas på olika sätt; t.ex. genom att vandra längs vandringsleden mellan Sommarösund och Fort Sommarö, röra sig med båt eller kajak i skärgården, plocka bär och svamp i skogarna på hösten, och genom att röra sig på isen och längs inofficiella skidspår vintertid.

Vid Boträsket finns en våtmarksmiljö för sjöfåglar. Träsket har restaurerats av Södra

Vallgrund Jaktförening r.f. tillsammans med Suomen Riistakeskus.

VISIONER FÖR FRAMTIDEN

Befolkning och boende

Vi vill bevara och återskapa kulturlandskapet för kommande generationer och strävar efter att vara en attraktiv och trygg by för unga barnfamiljer. På sikt är målsättningen att öka utbudet av hyresbostäder för ungdomar och pensionärer.

Företagsamhet och näringsstruktur

Företagsamhet ska uppmuntras och etableringen av småföretag bör underlättas. Fler arbetsplatser får gärna skapas. Handelslaget bör understödjas för att säkra dess existens också i framtiden. Ett café eller en kiosk saknas i byn, speciellt sommartid skulle en sådan verksamhet uppskattas av både bybor och turister.

Kommunikationer och vägar

Vägarnas kvalitet bör förbättras, t.ex. vägarna ut till Kalvholmen och Skatan. Med tanke på mängden turister som rör sig i byn kunde vägnätet hållas i bättre skick.

Vi ser gärna att cykelvägar byggs i anslutning till byacentrum och till Vallgrund skola i grannbyn, på så vis skapas en tryggare skolväg för skolbarnen. En cykelväg mellan Bullerås och Markvägen skulle förkorta avstånden mellan bya-områdena.

Ett övergångsställe mellan Sommaröhallen och handelslaget borde skapas för att trygga trafiken i bya-centrum.

Turism och kultur

I framtiden vill vi kunna erbjuda turister fler övernattningsmöjligheter. Som tidigare nämnt skulle ett matställe/café/kiosk uppskattas av både turister och bybor. Upplevelseturism såsom guidade fisketurer sommartid och pimpelfiske vintertid kunde ordnas.

Turister och andra bör ha tillgång till tillräcklig och aktuell info om byn. Samarbetet med

andra lokala turistföretag kunde förbättras för att utveckla befintliga tillgångar.

Servicenivån

Befintlig service som finns i byn bör bibehållas, kommunens service kunde förbättras. Vi måste slå vakt om Vallgrund skola och se till att elevantalet räcker till. Detsamma gäller handelslaget, kommande generationer ska också ha möjlighet att handla och träffa bekanta i sin egna närbutik.

Byns hemsidor ska göras informativa och hållas aktuella för bybor och turister.

Föreningsliv och aktiviteter

Byns rika föreningsliv ska bibehållas och det goda samarbetet ska fortsätta också i framtiden. Föreningarna ska uppmana byborna att delta och vara aktiva i föreningslivet och de evenemang som ordnas. Vidare bör möjligheten till en gemensam deltidsanställd fastighetskötare till föreningarnas fastigheter utredas.

Naturresurser

Vi strävar till att ha en hållbar utveckling i alla våra aktiviteter.

VÅR BY PRIORITERAR

Allt som är av intresse för byborna, samt det som finns upptaget under våra visioner i denna byaplan.